

PANORAMA SOCIOLABORAL GADESO

Una visió crítica a les anàlisis del mercat de treball balear

NÚMERO 3

MARÇ 2011

En aquest número 3 de Panorama Sociolaboral GADESO seguim oferint una anàlisi dels documents, estudis i anàlisis sobre el mercat laboral de les Illes Balears que s'han publicat des de la publicació del Nº2 (gener 2011) fins la data de tancament d'aquest (març 2011). En aquest curt espai de temps s'han seguit publicant documents referits al any 2010 (alguns són anàlisis sectorials de gran interès) i ja ha començat l'anàlisi de les perspectives per l'any 2011.

Clicant sobre els enllaços (en blau i subratllats) accedireu als distints estudis i informes

1.- MÉS INFORMES DE L'ANY 2010

Comencem fent menció dels informes que han publicat els sindicats més representatius. UGT ha fet públic el seu tradicional [Informe de Coyuntura Laboral](#) anual corresponent a 2010. A l'informe, el sindicat és extraordinàriament contundent a l'hora d'afirmar que l'any 2010 ha estat el pitjor any que es recorda per al nostre mercat de treball. Al parer dels autors de l'esmentat document, l'any passat tots els indicadors del mercat laboral tingueren una evolució negativa. Amb tot, el més interessant -i agosarat- de l'informe és la comparació que fan de les dades EPA amb les d'afiliacions a la Seguretat Social. Això els permet constatar **l'existència d'un diferencial de 56.788 ocupats més que afiliats** i es demanen **si aquesta és la xifra d'ocupants irregulars**.

Per una altra banda, CCOO ha publicat els [Apunts del Mercat de Treball](#) corresponent als mesos de novembre i desembre de l'any passat, tancant així la col·lecció 2010 d'aquest butlletí mensual. No obstant, el document més interessant d'aquest sindicat i que volem comentar és el de [Dades trimestrals del Mercat de Treball](#) del IV trimestre de 2010. Al resum de l'any passat hi ha **dos aspectes que ressalten i que nosaltres considerem rellevants**: Per una banda, **l'increment de l'atur de llarga durada**, que, segons les dades de l'EPA del quart trimestre del 2010, ja assoleix una taxa del 34,3% (44.100 persones); per una altra, l'increment progressiu de l'estacionalització del mercat laboral balear, amb un **creixement constant del nombre de fixos discontinus**. Al estudi de CCOO hi trobem una segona part amb un balanç dels tres anys de crisi que, si escau, comentarem en el proper **Panorama Sociolaboral GADESO**.

L'Observatori del Treball de les Illes Balears ha publicat el número 13 de la *Col·lecció d'estudis laborals*, que està dedicat a un tema de cabdal importància: [Les 100 ocupacions més contractades a les Illes Balears en 2010](#). A l'informe es dona una detallada i abundant informació sobre les ocupacions que componen el teixit empresarial i laboral de les Illes Balears, sobretot en el que té relació amb el perfils professionals de les persones contractades i de les persones en atur. En qualsevol cas, encara que la foto sigui *d'alta definició*, no canvia la realitat: **el patró de desenvolupament balear fa que els grups laborals més contractats al conjunt de les illes -i a cada una d'elles- segueixin sent els de *cambrers, bàrmans i similars* i la de *personal de neteja d'hotels, oficines i similars***. També són dels grups professionals **amb més atur registrat**. Per aprofundir en l'anàlisi d'aquesta qüestió val la pena consultar el número 12 de la *Col·lecció d'estudis laborals* del Observatori del Treball de les Illes Balears [Les ocupacions i els sectors econòmics a les Balears: evolució i tendències segons les 26 famílies professionals](#).

A entre el febrer i el març dues importants institucions econòmiques han publicat els seus informes de conjuntura. Ens referim a la Direcció General d'Economia del Govern de les Illes Balears i al Centre de Recerca Econòmica de "Sa Nostra" i l'UIB (CRE). L'[informe de la DGE](#) aporta poques dades destacables sobre el mercat de treball, però una té molt d'interès: els **costs laborals del tercer trimestre de 2010 continuen amb tendència a la baixa, doncs tant el cost total per assalariat i mes com el cost per hora efectiva baixen un -0,8% interanual**.

El CRE és contundent en [el seu informe de conjuntura de febrer](#) a l'hora d'analitzar la lenta recuperació del el mercat laboral illenc, amb les següents paraules literals: *"El mercat de treball balear ha acomiadat el 2010 evidenciant el camí llarg i difícil que travessa per tal de revertir el comportament dels comptadors laborals. I és que la lentitud d'aquest procés, força afectat pel titubeig constant de l'activitat agregada, no ha pogut impedir que les principals constants del mercat hagin batut a la recta final de l'exercici uns rècords, als quals, un any enrere, ja se'ls havia concedit la condició d'històrics"*. És a dir, **descomptant els efectes estacionals del sector serveis no es pot parlar de millora dels indicadors d'atur ni d'activitat laboral**.

Per acabar aquest apartat farem referència a la publicació del SPEE-INEM sobre mobilitat dels treballadors. El [Datos básicos de la movilidad de los trabajadores](#) del quart trimestre de 2010 ens informa que aquesta taxa de mobilitat és a Balears del 9,29, una de les més baixes del conjunt de les Comunitats Autònomes, la qual cosa indica que **hi ha una relativament baixa sortida de contractació de la nostra comunitat cap a l'exterior**.

2.- INFORMES MONOGRÀFICS

Aquí incloem tres àmbits d'anàlisi monogràfiques: el sectorial, el de gènere i el de model d'empresa.

El primer és el [Barómetro de Rentabilidad y Empleo Turístico](#), un producte nou d'EXCELTUR que per primera vegada incorpora a l'anàlisi de la rendibilitat del

turisme el vector de generació d'ocupació. En aquest informe **cria l'atenció que no es faci ninguna referència a cap indret de Balears com a destinació de turisme urbà**. Per contra, a l'evolució del conjunt de destinacions vacacionals **s'hi observa el bon comportament general d'Eivissa i de Formentera i d'alguns municipis del ponent mallorquí**. En qualsevol cas, aquest document d'EXCELTUR és, sens dubte, una excel·lent contribució a l'anàlisi de l'ocupació i el turisme, una qüestió de cabdal importància per Balears.

La commemoració del 8 de març (aquest any ha estat el centenari d'aquesta data reivindicativa dels drets de les dones) ha donat peu a dos informes que ja han esdevingut clàssics. Ens referim al que elabora la Conselleria de Turisme i Treball i al que fa el Sindicat CCOO. El primer es titula **Les Dones en el mercat de treball de les Illes Balears. Any 2010** i, encara que en aquesta ocasió només sigui un avanç, ens ofereix informacions molt rellevants. Les que considerem més estructurals són les que fan referència **a la major inactivitat femenina** (41% de dones enfront del 27% d'homes) i a les **causes d'aquesta inactivitat** (quasi un 40% de dones diuen que la causa principal és ocupar-se de les tasques de la llar, mentre que en els homes aquesta causa només assoleix el 10%). Per una altra banda, també és rellevant i estructural el **major nivell educatiu de les dones en activitat laboral**, el **major pes de la contractació temporal femenina** i els **valors inferiors d'emprenedoria de les dones** (15% de dones autònomes sobre el total d'afiliació a la Seguretat Social vs 24% d'homes).

Dones i Mercat de Treball 2010 és el títol del document de CCOO, que, a més d'una anàlisi des d'una perspectiva de gènere dels principals trets del mercat laboral de Balears i d'una aproximació als continguts d'igualtat de la negociació col·lectiva, tracta d'un tema clau: la desigualtat salarial entre homes i dones. En aquest sentit es fa referència a que, segons l'Enquesta Anual d'Estructura Salarial 2008, publicada per l'any 2010, **el salari mitjà de les dones de Balears era d'un 18,4% menys que el dels homes**. No obstant, el més interessant és la incorporació d'altres elements d'anàlisi, com ara la modalitat de contractació o els sectors més o menys feminitzats, que influeixen tant o més que el salari nominal a l'hora de calcular la bretxa salarial de gènere.

Acabam aquets recull de monogràfics amb un elaborat pel CRE i que considerem de gran rellevància: **Pimes, peces clau per a la transformació**. A les vint i poques pàgines del text queda de nou palesada la **importància de la nostra microempresa**, però molt més important és la conclusió sobre la **necessitat de millorar i innovar les polítiques públiques de promoció empresarial, innovació i suport a l'emprenedoria**.

3.- COM COMENÇA L'ANY 2011?

Els documents que fins el tancament d'aquest **Panorama Sociolaboral GADESO** (31 març 2011) s'han pogut consultar són pocs i, com no podia ser d'altre manera, molt conjunturals. En qualsevol cas, val la pena fer referència a les **Notes de conjuntura laboral a les Illes Balears que elabora la Conselleria de Turisme i Treball**. A la de **gener** s'informa que Balears és l'única comunitat autònoma on l'atur s'ha reduït en relació al mes anterior i a la de **febrer** s'insisteix en que és el

tercer mes consecutiu que es produeix un descens de l'atur registrat i que, tal i com ja va succeir al mes de gener, Balears és l'única comunitat autònoma on l'atur s'ha reduït.

4.- CONCLUSIONS I OPINIÓ DE LA FUNDACIÓ GADESO

1. A les conclusions del [Panorama Sociolaboral GADESO N°2](#) ja dèiem que durant l'any 2010 s'havia produït, amb tota seguretat, un creixement significatiu de l'economia submergida o ocupació irregular. Les noves informacions corroboren aquesta afirmació i no debades el Govern espanyol ha anunciat [un pla per fer front a l'ocupació submergida](#).
2. També manifestàvem la nostra opinió sobre la **necessària la reforma de les Politiques Actives d'Ocupació (PAO)**. En aquest sentit cal felicitar-se de la reforma feta amb el [RDL 3/2011, de 18 de febrer](#) i de les iniciatives autonòmiques en aquesta direcció, que són complementàries a les PAO estatals. Tanmateix, no cal esperar resultats a curt termini, però, en la nostra opinió, és una imprescindible inversió de futur per millorar la capacitat d'ocupabilitat de les persones aturades de Balears.
3. Els informes referits a la situació de la dona en el mercat de treball ens permeten concloure que s'ha d'insistir en les polítiques públiques i privades d'igualtat i de co-responsabilitat en les tasques de la llar i en la cura del fills. Des d'aquesta perspectiva és lamentable que la Llei autonòmica d'igualtat no s'hagi aprovat. Recomanam consultar el treball [Mujer y economía sostenible: balance y perspectivas](#) per fer-se una idea del valor estratègic d'implementar mesures legislatives i materials per facilitar la incorporació de la dona al mercat de treball.
4. Insistim en la necessitat de millorar el sistema educatiu i la formació al llarg de la vida. A més del fracàs i del abandonament escolars, tenim greus dèficits de formació tecnològica i de coneixement d'idiomes entre la població en edat de treballar. El desenvolupament del Capítol VII referit a Formació Professional de la [Llei d'Economia Sostenible](#) és una oportunitat que la CAIB no pot deixar d'aprofitar per picabaralles partidistes.
5. És previsible una **temporada turística excel·lent quant al nombre de visitants i en durada** –probablement tinguem sis mesos d'ocupacions bones– per dues raons principals: una, la *major capacitat de consum de les classes mitjanes d'Alemanya* (menys desocupació i una certa revaloració dels salaris); i dues, la *situació conflictiva de mercats turístics competitius* com Tunísia o Egipte. Amb tota seguretat la situació del mercat laboral balear millorarà estacionalment i de forma conjuntural: hi haurà una disminució de l'atur i uns períodes més llargs de cotitzacions que en els darrers anys i que possibilitaran més i millors prestacions de desocupació. També és probable que es produeixi una lleugera millora en la demografia empresarial amb la creació de noves microempreses.

No obstant, **a mig termini les dificultats turístiques persistiran** amb nous i greus problemes. Després de l'estiu països com Tunísia i Egipte llançaran ofertes en preus amb les quals no podrem competir i per tant, si no millorem substancialment el nostre producte i introduïm elements de singularitat en les destinacions de Balears ens esperen mals temps per a la rendibilitat empresarial i per a l'ocupació turística.

L'altre sector que genera ocupació en quantitat és la **construcció** i en el mig termini no sembla que tingui una gran revitalització. A més del problema de circulació de crèdit que tant s'ha comentat, hi ha dos problemes afegits: el propi *estoc d'habitatge existent* i les *dificultats pressupostàries* per iniciar nova obra pública.

En definitiva, tindrem un **millor panorama** econòmic i d'ocupació **en el curt termini** però, una vegada passat aquest repunt estacional, podem tornar a l'actual situació d'**atonía econòmica**. La sortida de la crisi serà lenta, al manco pel mercat laboral de les Illes Balears.

Seguirem analitzant aquestes i altres dades en el proper número de **[Panorama Sociolaboral GADESO](#)**.